

1. Gården

Carl von Linné köpte Hammarby 1758. Fram till Linnés död 1778 tillbringade familjen somrarna på gården och Linné tog emot många besökare här. Medan Linné levde bodde familjen i Uppsala under vintrarna och jordbruket på Hammarby sköttes av två arrendebönder. Efter Linnés död flyttade änkan Sara-Lisa till gården för att själv sköta jordbruket och familjens försörjning. Linné uppförde huvudbyggnaden som fått behålla sitt utseende till idag.

2. Frukträdgård

Frukträdgården till vänster om stigen är ett nationellt klonarkiv för att bevara äldre äppelsorter. Kunskapen om hur man ympade äppelsorter på härdiga stammar spreds i Sverige under tidig medeltid. Man kunde då odla större och godare äpplen och med tiden blev äppelträdet vanligt. På Linnés tid fanns förmodligen en kålgård, d.v.s en köks-trädgård, i området.

Husgrund

3. Hamlade träd

Under 1700-talet fanns det en mängd hamlade träd på Hammarby. För att visa hur det kan ha sett ut har träd i den här backen nyhamlats. Hamling innebär att man skördar kvistar och mindre grenar från lövträd med några års mellanrum. Kvistarna torkades och gavs till djuren under vintern. Med tiden blir träden viktiga miljöer för insekter, svampar och lavar.

4. Kronoparken

Stigen passerar här två husgrunder. Den högra (östra) har spisröse och kan ha varit en smedja. Den här skogsbacken var en kronopark under Linnés tid vilket innebär att den ägdes av kronan och användes som jaktmark. Då bönderna behövde timmer eller gårdsgård fick de köpa det från andra trakter. Gårdarna runt omkring kronoparken hade dock rätt att låta sina djur beta i området. Efterhand minskades kronans intresse för jakten. Kronoparken fanns dock kvar långt fram i tiden.

5. Ryttravreten och soldattorpet

Den lilla åkern kallades på Linnés tid för Ryttravreten. Idag brukas delar av den med 1700-talets metoder och får liksom då vila genom att ligga i träda vartannat år. Under trädesår fick djuren gå och beta dikesrenar och det ogräs som kom upp, men när man odlade säd på åkern stängdes djuren ute. Vret betyder liten inhägnad åker.

Femstenarör

6. Utsiktspunkten

Den omkringliggande skogen kommer efterhand att skötas på äldre sätt med stor variation i trädsorter och ålder. Under 1700-talet fälldes träden med yxa. Stubbarna blev då högre än idag. Skogen användes också till bete.

7. Femstenarör

Det fanns flera sätt att markera gränsen mellan olika jordegendomar. Här har gränsen mellan kronoparken och byn Ångeby markerats med femstenarör. I dess mitt står en hjärtsten som visar gränsens riktning och runt den står fyra så kallade biliggare. Detta råmärke är förmodligen från en gränssyn 1803. Flera liknande rösen finns i området.

8. Ångebyvägen

Kulturstigen sammanfaller här med vägen som på Linnés tid gick mellan Hammarby och Ångeby och vidare till Danmarks kyrka. Den finns markerad på kartor från mitten på 1600-talet men är förmodligen betydligt äldre. Linné har sannolikt vandrat den här vägen många gånger.

9. Panoramaskylt

Kulturstigen passerar gårdsgården och går in i norra delen av Edebys åkergräde. Skylten informerar om Linnés blomstervandringar i Uppsalatrakten. Stigen följer det gamla dikessystemet till en större åkerholme.

10. Gastholmen

Kullen låg under Linnés tid som en ö mellan åkrarna. På den lilla höjden finns ett gravfält med över 20 stensättningar från järnåldern. Sannolikt är det detta som givit namnet. Man har också trott att kullen varit en avrättningsplats och därför kallat den för Galgbacken. Detta är emellertid en myt. En dokumenterad avrättningsplats finns däremot på gränsen mellan Långhundra och Vaksala härader på Mora äng 2 km söderut. Den användes under Linnés tid.

11. Rödvidet

Linné var den första som beskrev rödvide och han skriver att växten är bra till att knyta sädeskärvar och halmtak samt att fläta korgar av. Rödvidet planterades här år 1772 och Linné rekommenderade besökare på Hammarby att själva odla växten. På våren är videarter av stor betydelse för bin, både tama och vilda, eftersom de blommar en tid då det annars är ont om nektar.

12. Vägen till Edeby

Vägen mot Edeby förbinder Linnés Hammarby med den gamla Stockholmsvägen. Initiativet till vägbygget kom från Carl von Linné själv och genom det förkortades hans resväg till Stockholm väsentligt. Här fanns en grind i gårdsgården som skyddade den växande grödan på åkrarna. På var sida om vägen planterades en ask. År 2004 planterades åter askar på denna plats.

13. Kalvtäppan

Under 1700-talet hade man ofta en liten beteshage precis intill gården för kalvar och andra små djur. Här har gårdsgården samma sträckning som när Linné köpte gården. Söderut syns en svag terrasskant som visar gränsen mellan Hammarbys och Edebys åkergräde. Genom att endast hälften av åkern besåddes årligen kunde avkastningen upprätthållas trots knapphet på gödsel. Avkastningen var ändå blygsam.

Tvåsideshägnad

14. Landskapsbilden

Den fuktiga marken närmast Sävjaån användes som slåtteräng och beteshagar. "Längre upp" klarade man att dränera marken med hjälp av diken vilket gjorde att man kunde odla korn eller råg. Åker och äng (inågomarken) skyddades från de betande djuren av en gårdsgård. Byggnader placerades i gränsen mellan den bördiga lerjorden och den steniga moränen. Djuren gick som regel lösa i skogen.

15. Gårdsgården

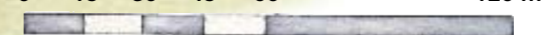
Detta är en så kallad hankgårdsgård som består av uppräta störrar och snett liggande gårdsgård. Att hålla efter långa sträckor gårdsgård var ett tidkrävande arbete. Innan djuren kunde släppas ut på bete på våren gick man på gårdsgårdssyn. Gårdsgården användes för att stänga djuren ute från gröda, men var aldrig gränsmarkeringar i största allmänhet.

16. Planerad Humlegård

På 1600- och 1700-talet låg Hammarbys humlegård mellan Tjockstavägen och berget. Humlet användes för att göra ölet hållbart på samma sätt som saltet användes till kött och fisk. Varje bonde var sedan 1400-talet enligt lag skyldig att odla humle för att så långt som möjligt göra landet självförsörjande. Humlegården ska restaureras till 2009 med kloner av gammal uppländsk humle från genbanken vid Julita.

0 15 30 45 60 120 m

- Linnéexkursion, utmärkt med grön markering på ekstolpar
- Danmarksvandringen
- Kyrkstigen

Norr